

Aanleiding

Jaarlijks wordt uw gemeenteraad voor het zomerreces met de Kadernota in positie gebracht om keuzes te maken en zwaartepunten te leggen in beleid en prioriteiten voor de komende jaren. Deze keuzes worden vervolgens in de programmabegroting en in de meerjarenramingen vastgelegd. Dit jaar bevat de Kadernota echter vooral een weergave van de huidige financiële positie van onze gemeente.

Het Gemeentefonds is voor ons als gemeente de belangrijkste inkomstenbron. Ten tijde van de start van ons college waren er veel middelen uit het Gemeentefonds beschikbaar. Tegen deze financiële achtergrond hebben wij de prioriteiten voor onze gemeente vastgesteld en financieel vertaald.

In de praktijk merkten we wel al veel langer dat het Gemeentefonds behoorlijk kon fluctueren. Het Gemeentefonds was namelijk gekoppeld aan de rijksuitgaven volgens de zogenaamde 'trap op/trap af-systematiek'. Dat houdt in dat een toename van de rijksuitgaven tot gevolg had dat ook het Gemeentefonds toenam (en vice versa). Omdat gemeenten juist langer vooruit willen kijken, zijn we gebaat bij een stabiel Gemeentefonds en dus stabiele inkomsten. Dit voorkomt dat we tussentijds steeds moeten bijstellen. In het coalitieakkoord van het kabinet Rutte IV uit 2021 was daarom opgenomen dat een onderzoek plaats moest vinden naar een nieuwe normeringssystematiek van het Gemeentefonds, die voor meer stabiliteit zou moeten zorgen.

Vanwege het onderzoek dat plaats moest vinden heeft het kabinet Rutte IV de trap op/trap af-systematiek doorgetrokken tot en met 2025. Daarna is de normeringssystematiek buiten werking gesteld. In een nieuwe kabinetsperiode zou dan een nieuwe systematiek moeten gaan gelden. In de praktijk heeft dit tot gevolg dat het Gemeentefonds vanaf 2026 niet meer meegroeit met een groeiende bevolking en groeiende welvaart. Dat betekent dat de lasten van gemeenten wel toenemen, maar de bijbehorende inkomsten niet. Deze ontwikkeling voor de jaarschijf 2026 werd al zichtbaar in de meicirculaire 2022. In de raadsmededeling over de meicirculaire 2022 is deze constatering dan ook gedeeld met uw raad. Destijds was echter de verwachting dat de terugval in inkomsten met een nieuwe systematiek zou worden gecompenseerd.

Bij de meicirculaire 2023 was er echter nog geen zicht op een oplossing. De lagere inkomsten waren in 2026 nog steeds zichtbaar. Bovendien kwam nu ook de jaarschijf 2027 in beeld. Ook deze jaarschijf was negatief. De VNG was nog volop in gesprek met het Rijk over deze ontwikkelingen. Om een signaal af te geven richting het Rijk heeft de VNG een begrotingsadvies afgegeven aan de gemeenten. Dit advies hield in dat gemeenten werd gevraagd om de begrotingstekorten voor de jaarschijven 2026 en 2027 zichtbaar te maken. Onze toezichthouder, de provincie Noord-Brabant, gaf destijds aan achter dit advies te staan. Daarom hebben wij zowel in de Kadernota 2024 als in de Programmabegroting 2024 de tekorten voor de jaarschijven 2026 en 2027 laten zien.

Omdat het onduidelijk was of er daadwerkelijk een oplossing zou komen voor deze tekorten, zijn wij intussen wel aan de slag gegaan om te kijken welke mogelijkheden er zijn om de tekorten op te kunnen lossen. Daarbij waren we in de veronderstelling dat we daar nog een jaar de tijd voor hadden. Inmiddels is afgelopen april de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk verschenen. Daarin voert het Rijk in 2025 ook een forse korting door op het Gemeentefonds. Het gevolg daarvan is dat we ook voor 2025 een begrotingstekort hebben. Eerder was in 2025 juist nog sprake van een positief begrotingssaldo.

Omdat een compensatie vanuit het Rijk waarschijnlijk niet gaat komen, staan we voor de opgave om onze begroting weer op orde te krijgen. Want alleen als we als gemeente financieel gezond zijn, kunnen we ook de noodzakelijke investeringen doen in onze stad en dorpen.

Op dit moment werken we aan voorstellen om onze begrotingstekorten voor de komende jaren op te lossen. Daarbij willen wij zorgvuldige afwegingen maken. Omdat we pas kort geleden zijn geconfronteerd met de negatieve financiële ontwikkelingen voor 2025, komt de Kadernota te vroeg om hierin voorstellen op te nemen. Op 11 september willen wij graag met uw raad in gesprek over mogelijke voorstellen. Uw input kunnen wij gebruiken om zorgvuldige afwegingen te maken om tot een sluitende begroting en meerjarenraming te komen. We willen graag blijven investeren in onze gemeente, maar dat betekent wel dat we kritisch moeten kijken naar wat we als gemeente blijven doen. Uiteraard blijven we wel onze wettelijke taken gewoon uitvoeren.

Beoogd effect

Met het aanbieden van de Kadernota 2025 aan uw gemeenteraad beogen wij uw raad inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente voor de komende jaren.

Argumenten

1.1 Uw gemeenteraad heeft de bevoegdheid om de financiële en beleidskaders vast te stellen

De Kadernota 2025 vormt de basis voor de nog op te stellen Programmabegroting 2025-2028. De afgelopen twee jaar is hard gewerkt aan het opstellen van nieuwe plannen en nieuw beleid, die voortkomen uit het Collegeprogramma. De komende periode willen we vol inzetten op de uitvoering van dat beleid. Daarom zijn in deze Kadernota geen nieuwe beleidsvoorstellen opgenomen.

Om de komende jaren verder te kunnen werken aan de uitvoering van de prioriteiten uit het Collegeprogramma moeten we ook de financiële positie van onze gemeente weer op orde brengen. In de Kadernota is beschreven welke financiële opgave we voor de komende periode hebben. We hebben op dit moment een structureel tekort van ca. € 14 miljoen. Het proces om te komen tot oplossingen voor dit tekort is in volle gang. In de Kadernota beschrijven we voor uw raad hoe dit proces eruit ziet.

2.1 Aanpassen van onze begroting via een begrotingswijziging

De ontwikkelingen die in de Kadernota worden beschreven zijn verwerkt in een begrotingswijziging. Met deze begrotingswijziging worden de voorstellen verwerkt in onze begroting.

Kanttekeningen

1.1 De Kadernota laat geen sluitend perspectief zien

De komende maanden worden erg belangrijk om te komen tot een structureel sluitende begroting voor de periode 2025-2028. Op 1 oktober 2024 moet het college een structureel sluitende begroting presenteren.

Financiële aspecten en consequenties

De financiële consequenties zijn in detail uiteengezet in de Kadernota. Samenvattend geldt het onderstaande beeld.

Financiële Positie	2025	2026	2027	2028
Begrotingssaldi Programmabegroting 2024	+ 1.566.000	-/- 3.378.000	-/- 764.000	+ 3.073.000
Gemeentefonds	+ 417.000	+ 3.196.000	+ 2.644.000	+ 2.907.000
Autonome ontwikkelingen	-/- 6.222.000	-/- 6.997.000	-/- 7.338.000	-/- 8.592.000
Reeds genomen besluiten	+ 811.000	+ 790.000	+ 790.000	+ 790.000
Totaal Saldo	-/- 3.428.000	-/- 6.390.000	-/- 4.669.000	-/- 1.823.000

Voor alle jaren is sprake van een negatief begrotingssaldo. In bovenstaande tabel zijn zowel de incidentele als structurele baten en lasten meegenomen. In de Kadernota hebben we uitgelegd waarom het structurele saldo belangrijker is. Het structurele saldo komt negatiever uit. In onderstaande tabel is het structurele saldo weergegeven:

Structureel begrotingssaldo	2025	2026	2027	2028
Structureel saldo begroting 2024	+ 4.148.000	-/- 10.519.000	-/- 1.197.000	+ 1.400.000
Mutaties algemene uitkering	+ 417.000	+ 3.196.000	+ 2.644.000	+ 2.907.000
Autonome ontwikkelingen	-/- 6.222.000	-/- 6.997.000	-/- 7.338.000	-/- 8.592.000
Reeds genomen besluiten	+ 811.000	+ 790.000	+ 790.000	+ 790.000
Geraamd structureel saldo	-/- 846.000	-/- 13.530.000	-/- 5.101.000	-/- 3.495.000

Communicatie

Op 17 juni a.s. wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd voor de raad waarin het mogelijk is technische vragen te stellen.

Vervolg

Conform het spoorboekje 2024 ziet het verdere proces er als volgt uit:

- 17 juni: Informatiebijeenkomst/vragenuurtje voor uw raad
- 18 juni: Indienen technische en toelichtende vragen door uw raad
- 24 juni: verzenden Memorie van antwoord
- 27 juni: behandeling in Commissievergadering
- 4 juli: behandeling in Raadsvergadering

Bijlagen

- Kadernota 2025
- Begrotingswijziging Kadernota 2025